

bin je 700 in štejejo 4000 duš. Bivališča votlinarjev so tako prikrita in v samotno zapuščenem pogorju, da se zmoti v te kraje le redkokada kak radoveden tujec.

Berbi spadajo pod francosko kolonijo Tunis. V novejših časih so se začeli brigati Francozi za samotarske Berbe, ki se ustavljajo kulturi do danes.

Zgoraj omenjeni Nemec Blach je odkril pri votlinarjih le enega trgovca, ki se imenuje: Bechir Ben Salach in plača letno francoskim oblastim 17 frankov davka, vsi drugi votlinarji so pa davkov prosti.

Davkoplačevalec trgovec je pripovedoval Nemcu, da poseda on hišo, ki je postavljena na in ne pod zemljo. Poizdal bo hotel v Matmata pogorju, ker bodo začeli romati v te kraje radovedneži, da bodo videli, kako bo pogoltnila ostanke prakulture — evropska kultura.

*

Iz kraljestva nerazumljivega.

Sanje so igrale pri vladarjih starih narodov veliko ulogo. Koliko so dali na tolmačenje sanj stari Egipčani, Asirci, Perzijci in Rimljani, nam je znano že na vzgledih iz sv. pisma. Novejši čas skoro dnevnih tehničnih iznajdb je nekako pozabil na pomen sanj za širšo javnost. Tudi pri modernih narodih imamo najnovejše učenjake, kojih cilj je: kaj, odkod, zakaj in kaj pomenijo sanje? Ravno kar označenega vprašanja še do danes ni rešil nikdo.

Po celem Angleškem znani učenjak in razlagovalec sanj Dunne trdi, da se porajajo sanje iz preživelih dogodkov ter utisov in iz prihodnjih. Po njegovem nauku sta dve tretjini sanj resnični in napovedujejo prihodnost.

— — —

Amerika in posebno severoameriška vlemesta plavajo v špiritizmu in hipnozi (klicanje duhov in uspavanju). Koliko je na špiritizmu istine, ne zna nikdo. Dokazano pa je, da je največ špiritističnih navideznih nerazumljivosti navadna prevara, ki je dobrodošla nekaterim lahkoživcem. Še pred nekaj meseci je veljal v Newyorku neki Frederick Tansley Munnings za pravega junaka copernije, katerega so bogatejše ženske spoštovale in častile kot polbog. Ta kralj vseh njujorških špiritistov je z raznimi špiritističnimi prireditvami ter večeri tako obogatel, da mu ne bo treba prijeti za nobeno resno delo celo življenje. V položaju bogataša je sedaj sam sebe razkrinkal po časopisu. Tri svojih špiritističnih čudež je razložil razočarani in lahkoverni javnosti tako-le:

»V temnih sobah in dvoranah, kjer smo klicali duhove, se je prikazovala na moj klic na stenah čudovita luč. Nekateri plašljive ženske so kar blaznele, ko so videle svetlobne tresljaje. Prikazen luči sem pričaral s pomočjo spretno rabljene žepne ure, koje urnik je fosforesciral (se svetil v temi).

Ako sem imel zbrane v večjih dvoranih ženske iz najbolj bogatih slojev,

sem pustil proti koncu špiritistične seje nanje deževati s pomočjo velikega razpršilnika dišeče tekočine. Padanje dišečih kapljic je bil znan po celem Newyorku kot »rosa duhov«.

Moje največje čudo je bila pa »roka strahu in groze«. Ko so bile ženske najbolj zatopljene v špiritiziranje, sem vzel v roko gumijasto rokavico, v katero sem napumpal prav mrzlega zraka. S po dolgi vaji priučeno spretnostjo sem se nekako nevidno dotaknil z rokavico razgaljenega vratu zdaj ene pa zopet druge radovednice. Mrzla rokavica je bila posebno strašilo, ki je poglno marsikatero Njujorčanko v omedlevico, ali vsaj v tolik strah, da je kar ostrmela.

Tako piše danes največji njujorški špiritist Munnings na nepopisno začudenje vseh lahkovernežev, ki so ga bogato preskrbeli s prostovoljnimi darovi za vse življenje.

— — —

Drugo čudo radovedne Amerike je: hipnoza (uspavanje potom pogleda). — Hipnoza je resničen pojav. Resnica je tudi, da potom hipnoze uspavan človek v tem stanju govori in dela, kar presega njegove zmožnosti. Posebnost Newyorka je neka 24letna Ivonne Barres, ki je po poklicu navadna trgovska pomočnica. Prodajalka Barres je v hipnotičnem stanju pravo čudo. Nikdar se ni učila glasovirja in ga tudi ne zna, ako ni uspavana. Hipnotizirana igra najtežje skladbe največjih skladateljev in to pravilno in s čutom kakor najbolj izurjen in od vseh občudovan umetnik.

*

Ognjenik na otoku Santorin.

Otok Santorin leži v Egejskem morju med Grčijo ter Malo Azijo. Znan je bil že v starogrških časih, ker so pristajale tamkaj trgovske ladje na vožnji v močno Egipt. Za Grki je bil otok priljubljen Rimljanom, ki so potovali po morju v današnji Carigrad (nekdanji Biscanc). Še danes je najti na otoku utrdbe Benečanov, ki so uporabljali otok kot pomorsko oporišče proti vzhodu. Danes je Santorin pozabljen ter zapuščen, pokrit z ohlajeno lavo, v kateri raste bujna ter sladka vinska trta.

V starih časih je bil otok visok in je radi višine bil daleč viden nad vsem otočjem Kikladov. Ustno izročilo poroča o izredni rodovitnosti in o raznih zanimivostih v srečnih časih pred pravo zgodovinsko dobo. Naenkrat je napočila usodna ura za otok. Ognjenik se je prebudil iz dolgoletnega spanja. Ognjena žrela so se odprla. Vreli dež je razmetaval po otoku tedne in mesece razpaljeno kamenje. Vsa bujna rast in življenje sta bila uničena ter pokrita 40 m visoko s kamenjem, katerega je izbruhal vulkan. Nekdanji rodovitni hrib na Santorinu se je porušil zaradi bruhanja ognjenika v njegovi sredini, in v to žrelo se je izlilo morje ter ustvarilo leta 1560 pred Kristusom današnji Santorin.

Od leta 1500 pred Kr. do leta 198 po Kr. je ognjenik popolnoma miroval in

tedaj je cvetela na njem starogrška in rimska kultura. Šele leta 198 se je oglašil zopet vulkan na Santorinu. Potresi in ognjeni izbruhi so tedaj povečali površino otoka.

Leta 1866 je pričelo bljuvanje znova. Trajalo je cela 4 leta in goreča lava je letela iz žrela daleč na okrog v morje.

Zadnji izbruh, ki je grozil otoku in njega ribiškemu prebivalstvu več mesecev, je bil avgusta leta 1925.

*

Zanimivosti.

Newyork v številkah. Kako zgleda življenje in vrvenje največjega mesta ameriških združenih držav, naj nam pojasnijo in predložijo te-le najnovejše številk: Vsako drugo ali tretjo sekundo se rodi v Newyorku otrok in vsak dan se sklene 168 zakonskih zvez. Število prebivalstva znaša 6.065.000, med temi 3.025.000 moških, 15.000 je več ženskih nego moških oseb, 6 milijonov ljudi poje dnevno 7 milijonov jajc in 12 milj dolga veriga voz je potrebna, da pripelje prebivalstvu dnevno hrano. Kar se tiče uporabe telefona, prednjači Newyork na celem svetu. Vsako sekundo je telefonsko slušalo 170krat v uporabi. Mesto ima 1.700.000 telefoničnih zvez, torej eno petino vseh cele Evrope. Glede uporabe motorjev in avtomobilov je Newyork na prvem mestu, pa kljub temu je še 50 tisoč konj v uporabi. Največja trgovska hiša se imenuje: »Equitable Trust Company«, ki ima 12 tisoč uslužbencev in vsak dan obišče to podjetje 50 tisoč oseb. Navaden delavnik se poslužuje prometnih sredstev 9 milijonov ljudi, od teh 945.000 avtomobilov. Dolžina vseh njujorških ulic znaša 4702 milj (1 milja je 1.652 km). Mesto ima 250 gostiln z 94.000 sobami. Prebivalstvo Newyorka se pomnoži na mesec s priselitvijo iz drugih ameriških krajev za 3899 oseb.

Tujerodni izumitelji v Ameriki. Te okolnosti so morda največ prispevale k dejstvu, da je Amerika »dežela iznajditeljev«. Med temi igrajo tujerodci odlično vlogo. Nekateri najvažnejše ameriške iznajdbe so umotvor tujerodnih iznajditeljev, ki so napravili te iznajdbe po svojem prihodu v Ameriko. Da omenimo le nekatere: John Ericson, Šved, je izumil mnogo stvari v Združenih državah, med temi oklopnač »Monitor«, ki je igrala važno vlogo v civilni vojni. Alexander Graham Bell, priseljenec iz Angleške, je izumitelj telefona, ki je izrevolucioniral naš način poslovanja in zaposlil morda več ljudi, kot katera druga moderna iznajdba. Emil Berliner iz Nemčije je patentiral mnogo iznajdb, med temi izpopolnitve telefona. Nikola Tesla iz Jugoslavije je izumitelj indukcijskega motorja in mnogih drugih važnih iznajdb. Charles J. Vanderpoele iz Nizozemske je poleg drugih iznajdb izumitelj električne poulične železnice. Charles P. Steinmetz, svetovnoznani čarobnik elektrike, je prišel iz Nemčije tako siromašen, da so mu morali sopotniki posoditi potreben denar, da je bil sploh pripuščten na kopno. Mihajlo L. Pupin, drugi sloviti ameriški Jugoslovan, je izumil pri

pravo, ki je omogočila telefoniranje na velike daljave.

Kako hitrost doseže zajec? Mnenja so bila doslej različna. 30, 40 ali 50 km na uro? Neki Francoz je baje rešil to vprašanje. Ta Francoz se je vozil po deželi s svojim avtomobilom. Pojavil se je ob cesti zajec, ki pa ni zbežal, ampak tekel zraven avtomobila. Nepričakovana dirka. Francoz je večkrat občudoval hitrost zajca. Sedaj je imel priliko, da jo preizkusi. Zajec je tekel in avtomobil prehiteval. Da ga je avtomobilist dohitel, je moral zvišati brzino avtomobila. Ko je dosegla avtomobilova hitrost 56 km, ni mogel zajec več prehitevati avtomobila, tekel pa je še dalje vstric njega.

Dr. Winterhalter Ivan otvori v **Maribergu** svojo pisarno.

Primarij dr. Černič se je vrnil iz študijskega potovanja in zopet ordinira.

Nekaj izvanrednega Vam nudi nakup birmanskih daril v trgovini ur in zlatnine M. Ilger in sin v Mariboru, Gosposka ulica 15. Samo prvovrstni proizvodi po čudovito nizkih cenah, kar jamči ogromna izbira. Tudi na obroke brez poviška cen. 580

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 15. junija so pripeljali špeharji na 30 vozov 64 zaklanih svinj, kmetje 4 voze krompirja, 6 vozov sena, 4 voze otave in 2 voza škopa. Svinjsko meso je po 15-30 Din, krompir 1.75-2, seno 70-100, otava 80-100, slama 70-85, 1 škop snopa 1.50. Pšenica je po 2.50, ječmen po 2, oves 1.50, koruza 2.50, ajda 2, fižol 5 do 7, fižol v stročju 16 Din. Kokoš 35-55, par piščancev 40-45, gos 50-70, kozlič 60-90 Din. Čebula 4, česen 16-20, jabolka 10-14, črešnje 7-8, suhe slive 10-12, surovo maslo 36-40, jajca 1.25-1.50, med 18-20 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo od 11. 6. 1929. Prignanih je bilo 17 konj, 10 bikov, 90 volov, 331 krav in 17 telet, skupaj 465 komadov. Povprašene cene za različne živalske vrste na sejmu dne 11. junija 1929 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 9 do 10.25 Din, poldebili voli od 8.75 do 9 Din, plemenski voli od 8 do 8.50 Din, biki za klanje od 6.50 do 9 Din, klavne krave debele od 8 do 9 Din, plemenske krave od 6.50 do 7.50 Din, krave za klobasarje od 5 do 5.25 Din, molzne krave od 8.25 do 8.75 Din, breje krave od 8.25 do 8.75 Din, mlada živina 9 Din. Prodanih je bilo 346 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 25 komadov, v Italijo 35 komadov.

Na mariborski svinjski sejem dne 14. junija je bilo pripeljanih 212 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5-6 tednov stari komad 100-150 Din, 7-9 tednov 175-200 Din, 3 do 4 mesece 325-400 Din, 5-7 mesecev 450-650 Din, 8-10 mesecev 700-800 Din, 1 leto 1000-1200 Din za komad. 1 kg žive teže 10-12.50 Din, 1 kg mrtve teže 16-17 Din. — Prodanih je bilo 212 svin (vse). Povpraševanje je bilo tako veliko, da bi se prodalo lahko še veliko več kakor je bilo prignanih.

Mesne cene v Mariboru. Goveje meso 1 kg od 12 do 18 Din, telečje meso od 17 do 22.50 Din, svinjsko meso sveže od 15 do 30 Din.

Gospodarska obvestila.

Okrožni kmetijski urad Ormož. Obl. samouprava mariborske oblasti je ustanovila nov kmetijski urad v Ormožu. Urad se imenuje: »Okrožni kmetijski urad oblastne samouprave v Ormožu.« V delokrog urada spadajo vsi kmetijsko-pospeševalni posli za sreze Čakovec, Prelog, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Ljutomer in Ptuj. (Medjimur je je razen živinoreje začasno dodeljeno kmetijskemu nadzorništvu Čakovec). Urad je razdeljen v štiri strokovno samostojne odseke in to: poljedelsko nadzorništvo, živinorejsko nadzorništvo, vinarsko nadzorništvo in sadjarsko nadzorništvo. Vse vloge v poslih kmetijskega pospeševanja je doslej nasloviti na dotično nadzorništvo, ki jih bo v lastnem delokrogu rešilo ali pa predložilo osrednjemu kmetijskemu uradu v Mariboru. Sporazumno s krajevnimi činitelji se je določil uradni dan vsako sredo od 8. do 13. ure in od 16. do 18. ure. Tudi ostale dni so nadzorniki stran kam na razpolago, če so v uradu navzoči.

20odstotne priznanice. Finančni zakon za leto 1929-30 določa v členu 15 sledeče: »Za plačilo do 31. decembra 1926 zaostalih davkov bodo državne blagajne sprejemale mesto gotovine priznanice, ki so bile izdane ob priliki 20odstotnih odtegljajev pri žigosanju kronskega denarja. Te priznanice se bodo sprejemale pri plačevanju zaostalih davkov od oseb, katerim so bile priznanice izdane po pristojnih organih, ki so vršili žigosanje, in pa od njih naslednikov v polnem iznosu, od ostalih oseb pa v vrednosti 50% in to brez ozira na čigavo ime so izstavljene, pri plačevanju denarnih kazni za finančne prestopke in sicer za tisti del, ki gre po posebnih zakonskih predpisih kot dohodek v državno blagajno.«

Padec žitnih cen. Padanje cen pšenice in žitu na žitnih tržiščih v Ameriki se že tudi javlja na evropskih tržiščih žita. O tem se je vodil razgovor tudi na mednarodnem poljedelskem kongresu v Bukarešti v prvi polovici meseca junija. Vodilne osebe agrarnega gibanja so o tem vprašanju izjavile svoja mnenja. Verjetno je, da se bodo radi tega vprašanja sestali zastopniki vseh evropskih agrarnih držav, da se dogovorijo, s kakšnimi sredstvi naj bi se zavarovala poljedelska proizvodnja Evrope proti ameriški konkurenci.

Stanje hmeljskih nasadov. Žalec v Savinjski dolini dne 15. junija 1929. Za radi ugodnega vremena je stanje hmeljskih nasadov slej ko prej dobro. Nepričakovano hitro se je pa rastlina začela raztezati na široko, predno je dosegla drogove visokosti in poganja posebno v spodnjih delih obilo panog. Tuintam se vidijo celo še cvetni nastavki. Hmeljarji tačas še privezujejo trte ter odstranjujejo zalistnike. Škodljivci, o katerih smo zadnjič poročali, niso povzročevali prevelike škode. Sporadično se v nasadih najdejo skrčeni sklepi: znaki peronospore. Ostanki lanskega pridelka se le polagoma zmanjšujejo.

Zavarujte se proti požarnim škodam! Nekaj posebnega je letos, da letos pri vsaki nevihti

strela udari v kako hišo. Dan za dnevom dobivamo poročila o požarih. Na Kranjskem so zgorale letos že štiri velike vasi. Tudi pri nas na Štajerskem se vrstijo požari za požarom. Opetovano smo že svetovali našim ljudem, naj s uredijo svoja požarna zavarovanja. Navadno imajo posestniki na deželi zavarovanje poslopj in premičnin v velikem neredu. V današnjem »Gospodarju« priobčuje bivši poslanec Franjo Žebot inserat, v katerem se priporoča, da posestniki pri njem zavarujejo kot glavni zastopnik naše domače »Vzajemne zavarovalnice« proti požarnim škodam svoje hiše in premičnine in pridelke za škodo po točki. Priporočamo!

★

Odmera zemljiškega davka.

Zakon o direktnih davkih z dne 8. februarja 1928 je zenačil davke po celi državi. S tem je bil storjen konec tudi neenakosti glede na zemljiški davek. Prej ni bilo enotne osnove za odmero tega davka ker se je ponekod omerjal na podlagi katastrskega čistega dohodka, drugod pa se je plačeval na podlagi katastrske vrednosti zemljišča, drugod zopet od lege zemljišča in vrste obdelovanja.

Zakon o neposrednih davkih v naši državi je sprejel kot osnovo za zemljiški davek katastrski čisti dohodek, ki naj se določi po enotnih načelih. Kjer je obstojal čisti katastrski dohodek (kakor n. pr. v Sloveniji in Dalmaciji), ga je bilo treba na novo odmeriti, da se doseže skladnost s sedanjimi vrednostnimi razmerami. Pri tem so služile za podlago cene poljedelskih proizvodov v dobi med 1. julijem 1925 in 30. junijem 1926 in srednji letni dohodek v letih 1921-1926. V to svrhu je bila pri finančnem ministertvu v Beogradu ustanovljena posebna komisija, ki je odredila te-le količnike za določitev čistega katastrskega dohodka: za Slovenijo količnik 18 za okraj Slovenjgradec (Velikovec in Wolfsberg in dele celjskega okraja), 20 za ostalo Slovenijo, 30 za Prekmurje; za Dalmacijo 20, 24 in 28; za Hrvatsko in Slavonijo 22, 24, 25, 26, 27, 29 in 30; za Vojvodino 22, 27, 32 in 34. Na podlagi teh količnikov je katastrski čisti dohodek proračunjen za Slovenijo z 255,987.452 Din, za Hrvatsko s Sremom 1.171.200.866 Din, za Vojvodino 1.720.081.952 Din, za Dalmacijo 65,740.964 Din. Od teh svot se bo po zakonu z dne 28. marca 1929 plačevalo 12 odstotkov osnovnega davka.

Poleg osnovnega davka je treba po zakonu o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928 plačevati tudi dopolnilni davek, ako katastrski čisti donos znaša več kakor 1000 Din. Zakon z dne 28. marca 1929 je stopnje tega dopolnilnega davka nekoliko spremenil, vsled česar izgleda sedaj lestvica dopolnilnega davka zemljarine takole: Na čisti katastrski dohodek preko 1000 do 2000 Din znaša dopolnilni davek 2%, preko 2000 do 4000 Din 4% manj 40 Din, preko 4000 do 6000 Din 6% manj 120 Din, preko 6000 do 8000 Din 8% manj 240 Din, preko 8000 do 10.000 Din 10% manj 400 Din, preko 10.000 do 15.000 Din 12% manj 600 Din, preko 15.000 do 25.000 Din 14% manj 900 Din.